

Mê tín, Khoa Học, Đông Phương, Tây Phương...

Đúng lúc chị Corinne đã được "khai ngộ" thì tâm trí tôi lại khởi lên hàng mớ câu hỏi, rối như bông bong, hồ hồ nghi nghi, chẳng còn biết đâu thực đâu giả. Nguy thay ! nguy thay !

Phải chăng "đạo Phật Tây Phương" sẽ là, hay ít ra, có khả năng là cái đầu tâu lôi kéo và định hướng cho phong trào Phật giáo của loài người?

Phải chăng đạo Phật VN phải đuổi theo (hay dựa theo) khoa học mà cải tiến ?

Phải chăng phải diệt trừ đến tận gốc rễ "mê tín dị đoan" ?

(v.v....) và (v.v...)

Hỏi rất nhiều nhưng không biết nghĩ sao nên mới lôi ra công luận.

1 - Phải chăng phải diệt trừ đến tận gốc rễ "mê tín dị đoan" ?

Nói đến mê tín dị đoan thì ai mà chẳng muốn loại trừ ? Nhưng mê tín dị đoan là gì ? Thế nào là mê tín dị đoan ? Từ những năm 20, khởi đầu của Phong Trào Chấn Hưng Phật Giáo vấn đề đã được đặt ra.

Cư sĩ Khánh Vân đã than trong tạp chí Duy Tâm số 18 (Nam Kỳ) : "*Có kẻ mượn Phật làm danh, cũng ngày đêm hai buổi công phu, thọ trì, sóc vọng, cũng sám hối như ai, nhưng lời thủ dị cầu kỳ, học thêm bùa ngải, luyện roi thân, làm bạn với thiên linh cái, đồng nhi, khi ông lên lúc bà xuống, ngáp vẫn ngáp dài như phù niệm chú, gọi là cứu nhân độ thế nhưng thật sự là lợi dụng lòng mê muội của thiện nam tín nữ, mở rộng cái túi tham quơ vét cho sạch sành sanh. Than ôi! Họ phải ma vương sao mà làm chuyện trò cười cho ngoại đạo?"* .

Đến đây, hẳn ai cũng phải "căm ghét mê tín dị đoan", đã làm cho người dân mê muội để cho những ông Thầy Bùa, Thầy Chú, Phù Thủy, đồng bóng lợi dụng làm tiền. Trong thí dụ trên đây, trong mê tín dị đoan, ta thấy có lòng tin mù quáng (hay cực mạnh?), và có ý đồ lường gạt...

Nhưng giữa lòng tin này và những người sống hoàn toàn theo lý trí, sống như cái máy điện toán chỉ biết nói "0" và "1" , có bao nhiêu là mức độ ? Không biết những người Phật tử thốt ra những lời chê bai "mê tín dị đoan" trên đây có tin trời tin Phật, tin thần thánh ma quỷ, tin quả báo luân hồi ? Nếu họ tin như vậy (và có lẽ rất nhiều người Phật tử của "Phong Trào Chấn Hưng", cũng như của thời nay, đã tin như vậy) ta có nên bảo là họ "mê tín dị đoan" ? Và như vậy "Người chống mê tín dị đoan" rốt cục cũng "bị chê là mê tín dị đoan" ! Cứ như vậy bao giờ chuỗi chê bai người này người kia mới dứt ?

Và trong kinh Phật nữa, bao nhiêu chuyện thần thánh ma quỷ... ! Hóa ra kinh điển "vừa làm mù" vừa "khơi sáng" cho con người ?

Đây là nói về "mê tín dị đoan thần quyền", mê tín vì tin vào thần thánh !

Nhưng phải chăng chỉ có mê tín thần quyền mới là mê tín ? Ngày nay, con người bị lôi cuốn quay cuồng say đắm trong xã hội tiêu thụ như đàn cừ non, chạy theo đủ thứ khẩu hiệu của các hãng buôn liên lục địa. Khắp nơi mở ra nhan nhản các trường "đào tạo phù thủy", nôm na là trường commerce, trường Marketing... dạy đám trẻ phương cách khai thác tham ái , kích thích tăng trưởng nhu cầu, tung hỏa mù, tung chiêu bài "dân chủ tiêu thụ", "tự do lựa chọn", đưa cả tỷ người vào rọ, cũng như ông chủ hãng xe nọ đã tuyên bố "mọi người có quyền tự do lựa chọn màu xe của mình, miễn là màu đen" (nếu tôi nhớ không lầm là ông chủ hãng xe Ford?).

Những người tin vào những chiêu bài "dân chủ tiêu thụ", "tự do lựa chọn" đó có khác nào là "mê tín dị đoan" ?

Dù thí dụ tôi đưa ra trên đây không chắc là hay lắm, nhưng hẳn mọi người đều đồng ý là phương thức buôn bán của các hãng lớn ngày nay là "điều kiện hóa" con người, tạo nhu cầu cho

con người, khiến con người nô lệ vật chất để bán hàng, nô lệ nhưng vẫn tưởng mình tự do, đó là nghệ thuật của người bán, đó là "mê tín" của người mua !

Đây là nói về "mê tín dị đoan thị trường"!

Lại còn "Đạo khoa học" , "Đạo người hành tinh khác", "Chủ nghĩa khoa học" nữa ... ! đâu đâu cũng thấy nhãn hiệu khoa học . Khoa học mà! chắc đúng ! chắc ăn !

Dĩ nhiên không phải ai cũng tin tưởng mù quáng vào khoa học, rất nhiều người cũng ý thức, như NP đã nói "dù ánh sáng khoa học rọi xa đến đâu chẳng nữa, vẫn sẽ luôn luôn còn bóng tối bao quanh sự hiểu biết hữu hạn của con người."

Nhưng số người tôn thờ "Thần Khoa Học" không phải là ít. Cái gì họ cũng chỉ lấy Khoa Học làm tiêu chuẩn . Với họ : "Đạo Phật đúng , Đạo Phật hay là vì đạo Phật hợp với Khoa Học". Và dĩ nhiên họ sẽ " cười phì " khi ai nói "Khoa Học đúng , Khoa Học hay là vì Khoa Học hợp với Đạo Phật ."

Thực ra, theo ý tôi, "Khoa Học là Khoa Học, và Đạo Phật là Đạo Phật. Đạo Phật không cần là Khoa Học , và Khoa Học cũng không cần là Đạo Phật!". Cũng như Khoa Học và Tôn giáo nằm ở những mức độ khác nhau. Chẳng nói gì Đạo Phật một đạo mà Khoa Học không thể đả phá được những giáo lý cơ bản, ngay cả trong các thần giáo như Thiên Chúa Giáo chẳng hạn, có nhiều nhà tu sĩ đồng thời cũng là những nhà Khoa Học. Những vị này "vừa sùng tín" (lại còn sùng tín "Ông Chúa Trời" nữa), vừa có "tinh thần Khoa Học" !!! ... (Mà "tinh thần khoa học" là cái gì ? Toán, lý, hóa, cụ to, cực nhỏ, y khoa, kinh tế, xã hội, tâm lý, văn học... không có crédits, không được các hãng buôn cho tiền - và dĩ nhiên với hậu ý lợi nhuận - thì hết Khoa Học).

Đây là nói về "mê tín Khoa Học" !

Và chắc chắn còn nhiều thứ "mê tín" khác nữa, chẳng phải chỉ cứ tin vào thần quyền là mê tín .

Theo tôi nghĩ, khái niệm mê tín "NÊN" chỉ dùng cho những lòng tin "sai lạc" và "có hại cho tập thể" (như vậy vấn đề xã hội, cộng nghiệp được đặt ra). Còn nếu "niềm tin" không có hại thì cứ để phát triển, nhất là một khi "niềm tin" đó đem lại an lạc cho người tin, cho người chung quanh mình.

Trong đạo Phật "không có huyền bí" , Đạo Phật "không cần huyền bí" , đồng ý ! Nhưng huyền bí không phương hại đến Đạo Phật miễn là huyền bí "được Phật hóa". Cứ tin vào cõi Tây Phương Tịnh Độ đi, cứ tụng A Di Đà đi, cứ "cầu Trời khẩn Phật" đi, miễn là những việc cầu cúng tin tưởng này đưa đến "đời sống đạo đức, an lạc". Cứ cầu Phật để tai qua nạn khỏi đi, cứ cầu Phật cho " thi đậu" đi, kể cả "làm ăn phát đạt" ... hơi thiếu tính "vô ngã", nhưng có hại gì ai ? Điều quan trọng là đừng "cầu Phật cho anh hàng xóm bị ăn 3 hèo vì thấy anh chàng đó đáng ghét".

Đồng ý là những chuyện huyền bí không đem lại gì thêm cho ý nghĩa các bài kinh, có vẻ như rườm rà, vô ích. Nhưng ta thử nhìn lại chính ta, nếu xóa bỏ rườm rà thì còn cái gì (dĩ nhiên đang nói về "cái ta" tương đối, cái ta đang sống trong xã hội). Tại sao không chải đầu, cạo râu, ăn mặc đẹp đẽ ? Tại sao không nói ngông, nói thơ , nói ví nói von, như anh chàng Nguyên Si thường hay làm? Tại sao thưa bẩm chào hỏi ... ? Hãy tưởng tượng, đàn ông đàn bà tóc tai râu ria tứ tung, quần áo là một đám rẻ rách, nói ra chỉ là lý luận , nếu không cũng "mày, tao, chi, tớ"....

Theo nhận xét riêng, những người có đời sống cao đẹp nhất thường là những người có niềm tin mãnh liệt nhất. Bên ta như Thầy Quảng Đức, Chị Quách Thị Trang... bên Tây như linh mục

Pierre... và các bà các cô "ăn hiền ở lành", miệng niệm "Nam mô A Di Đà Phật" là những người bố thí nhiều nhất, "làm công quả" nhiều nhất. Còn những người sống chủ yếu bằng "lý trí" thường ích kỷ hơn, tính toán kỹ lưỡng hơn, "vật chất" hơn.

Nói như vậy không có nghĩa là khuyến khích mọi người tu theo Tịnh Độ. Cứ phát triển Thiền định, Duy Thức, "Tánh Không" đi,... nhưng không nên đả phá lòng tin của Tịnh Độ. Khởi động phong trào tụng kinh bằng tiếng Việt để cho mọi người hiểu kinh, để "Phật hóa" mọi lối tu, nhưng không vì thế mà xóa bỏ "lòng tin". Thà phát triển châm ngôn "đức năng thắng số" hơn là quả quyết "chẳng có số mệnh gì". Một ngàn năm nữa, dù khoa học có tiến triển đến đâu (hy vọng những thành quả của Khoa Học chưa tiêu diệt hết loài người), tôi nghĩ vẫn có người còn tin vào thần thánh ma quỷ.

Vấn đề không phải là xóa bỏ lòng tin đó mà chuyển hướng nó, tạo cho nó một tinh thần có khả năng đem an vui hạnh phúc đến muôn loài.

2 - Còn đạo Phật Việt Nam có nên phải theo gương Đạo Phật Tây Phương? Đạo Phật Việt Nam có nên rút kinh nghiệm Đạo Phật của Tây Phương? Người Tây Phương đến với Đạo Phật vì lý trí?

Tôi nghĩ rất nhiều người Tây Phương đến với đạo Phật không phải **chỉ vì** lý trí. Dĩ nhiên trong vấn đề cải đạo, có nhiều yếu tố lý trí, nhưng những yếu tố như lòng tin, tình cảm, điều kiện xã hội, nhu cầu tâm linh, nhu cầu cá nhân, không phải là ít, không phải là không mãnh liệt.

Như vậy, rút kinh nghiệm Tây Phương cũng được và cũng nên, nhưng trước hết Đạo Phật Việt Nam phải tiến bước từ điều kiện, vị trí của mình, rút kinh nghiệm từ những ưu điểm và khuyết điểm của chính mình. Ta phải rút kinh nghiệm từ lịch sử "chạm trán đông tây", khi thời Pháp thuộc "Tịnh Độ được phát huy để đối lại với Thiên Chúa Giáo" (theo Thầy Thanh Từ), Tây có Chúa, ta có Trời Phật! Ta cũng phải rút kinh nghiệm từ phong trào Chấn Hưng của những năm 20 -50 tại VN, với các cuộc "đấu lý" trên báo chí, các tổ chức khuôn hội, Gia đình Phật tử, cư sĩ... ít nhiều mang dấu ấn "Đông Tây kết hợp".

Với Đạo Phật Việt Nam, "lòng tin" (hay "sùng tín" cũng được) không phải là điểm yếu kém, trái lại nữa là khác, đây là sức mạnh.

Chỉ vì những lòng tin đó mà có những người đã vào tù ra khám, có những người đã điếm nhiên tự tại tự thiêu trong mùa pháp nạn 63. Từ đó nổ thành phong trào, nhiều người trong chúng ta, thời trẻ, cũng đã từng cuốn theo giòng nước lũ đó.

Chỉ vì những lòng tin đó mà có những người sau mỗi thất bại lại bắt đầu lại, không nản chí, vững bước tiến lên.

Và rõ rệt nhất, có nhiều người cất bước lên đường, khoác áo tu sĩ tiếp nối giòng đạo pháp.

(Và dĩ nhiên có những người đã lợi dụng lòng tin đó nhưng không phải vì vậy mà lòng tin không cao quý).

Tuy nhiên, về những vấn đề này, tôi xin phép suy nghĩ thêm. Khi nào có thêm vài ý rõ rệt nữa sẽ gửi đến các đạo hữu.

Cầu trời khẩn Phật cho các đạo hữu,
bước qua năm quý mùi,
được **thân tâm an lạc**,
thăng quan tiến chức,
con cái mau thành đạt,
làm **ăn phát đạt ...**
bằng năm bằng mười năm ngoái.

Nguyễn Đạo